

سال دوم

جلسه ۵۴

سال تحصیلی ۹۰ - ۹۱

۲۰ / ۱۰ / ۹۰ سه شنبه

اقوال در بحث حروف

قول سوم

حرف و اسم
در معنا
با هم مختلف اند

قول دوم

بزرگسی نتند
حرفی نتند
هم معنا هستند

قول اول

بزرگسی نتند
حرفی نتند
دارای معنا نیستند

اقوال در بحث حروف

قول سوم

نظریه اول:
نظریه مرحوم نائینی

• بررسی شد

نظریه دوم:
نظریه مرحوم اصفهانی

• بررسی شد

نظریه سوم:
نظریه مرحوم عراقی

• بررسی شد

نظریه چهارم:
نظریه مرحوم خوئی

• بررسی شد

نظریه پنجم:
نظریه مرحوم بروجردی

• بررسی شد

نظریه ششم:
نظریه صاحب هدایه المسترشدین

حرف و اسم
در معنا
با هم مختلف اند

اصوليون بعد از «میر سید شریف» :

- ✓ وضع در حروف «عام» و موضوع له «خاص» است
- ✓ حروف وضع شده اند برای «خصوصیات»
- ✓ به این معنی که لفظ «ابتداء» وضع شده برای معنای اسمی و لفظ «من» وضع شده برای «ابتداهای خاص و جزئی در خارج»

مرحوم اصفهانی :

ملاک معنای حرفی، «جزئیت» نیست بلکه دارا بودن «لحاظ آلی» است
چراکه : اسماء هم می توانند برای «جزئیات» وضع شده باشند : مثل لفظ «زید»

معنای آلت چیست؟

آنچه آلت لحاظ غیر است = نمی تواند «بذاته» لحاظ شود

بلکه آنچه مستقل، لحاظ می شود آن «غیر» است.

و این آلت و ملاحظه آن، در ضمن «ملاحظه آن غیر» است.

و به همین جهت نمی توان آن را «ابتدا» قرار داد

معانی حرفی در «ذهن»، در حالی حاصل می شوند که قوامشان به غیر است

(چنانکه اعراض در خارج قوامشان به موضوع است)

پس : یک مفهوم - ابتداء - گاه «آلی» و گاه «استقلالی» لحاظ می شود

معنای آلیت چیست؟

وضع حروف، می تواند :

۱. «وضع عام ؛ موضوع له خاص» باشد
«ابتدای آلی» (جزئی) را تصور کرد و لفظ را برای آن قرار داد = به اینکه همه آنها را با یک عنوان تصور کرد (وضع عام) و لفظ را برای مصادیق قرار داد (موضوع له خاص)
۲. «وضع عام ؛ موضوع له عام» باشد
«مطلق ابتداء آلی» (کلی) را تصور کرد و لفظ را برای آن قرار داد (موضوع له عام)

احتمال اظهر و اولی!

اظهر آن است : به تبع علمای ادبیات عرب، وضع و موضوع له را «عام» بدانیم.

همین اولی است : چراکه طبق این نظر، تغایری بین «وضع» و «موضوع له» حاصل نمی شود

جمع بندی

ذات معنای اسم با ذات معنای حرف با هم اختلافی ندارند
بلکه : اختلاف آنها به «ملاحظه اعتبار» است.

پس :

اگر : معنایی (ابتداء) مستقل لحاظ شد، «تام اسمی» است
اگر : آلی لحاظ شد، «ناقص حرفی» است.

پس :

در اسم : می توان معنا را به «صورت کلی» لحاظ کرد
در حرف : معنا باید به همراه «معنای اسمی» لحاظ شود

تفاوت سخن مرحوم آخوند و کلام ایشان

مرحوم آخوند : «لحاظ آلی و لحاظ استقلالی»، داخل در موضوع له نمی باشد

لذا : اسم و حرف را هم معنی می دانست!

مرحوم اصفهانی : «لحاظ» داخل در موضوع له است

لذا : اگرچه ذات اسم و حرف را یکی می داند ولی اسم و حرف را هم معنی نمی داند!

ما می گوئیم :

بازگشت نظر ایشان به نظر «شیخ محمد حسین اصفهانی»

به این معنی که موضوع له حروف :

- به تعبیر صاحب هدایه المسترشدین = مفهوم «ابتدای آلی»

- به تعبیر مرحوم بروجردی = مفهوم «ابتدای اندکاکلی»

- به تعبیر مرحوم اصفهانی = مفهوم «غیر مستقل ربط ابتدائی»

مبنای مرحوم شیخ محمد حسین اصفهانی آوردیم، با «وضع عام ؛ موضوع له عام» سازگار است

حال : در اینجا مرحوم شیخ محمد تقی اصفهانی، نیز به همین مطلب تصریح دارند.

اگرچه : امکان «وضع عام ؛ موضوع له خاص» را نیز تصویر می کنند

به توجه به اینکه ما در امکان اقسام اربعه گفتیم «وضع عام ؛ موضوع له خاص» ممکن نیست

این کلام ایشان با آنچه گفتیم، سازگار است